

WSKAZÓWKI IOD DOTYCZĄCE
PRZETWARZANIA DANYCH OSOBOWYCH
W BADANIACH NAUKOWYCH
I PRACACH ROZWOJOWYCH

UNIwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy
IM. JANA DŁUGOSZA W CZĘSTOCHOWIE

CZERWIEC 2022

Poniższe wskazówki dotyczą osób zatrudnionych w UJD, prowadzących prace badawcze i rozwojowe w ramach etatu, umowy cywilnoprawnej, kształcących się na studiach, studiach podyplomowych lub w szkole doktorskiej. W ich przypadku administratorem danych jest UJD (w przypadku osób piszących doktorat z wolnej stopy lub prowadzących badania samodzielnie administratorem danych jest osoba zbierająca dane).

1. Dane wykorzystywane do badań naukowych:

- dane anonimowe (niepozwalające na identyfikację osoby badanej) – przepisy dotyczące ochrony danych osobowych nie mają tutaj zastosowania,
- dane osobowe pozwalające na identyfikację osoby badanej – mają tutaj zastosowanie przepisy RODO i krajowych ustaw dotyczące przetwarzania danych osobowych, w tym przepisy ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*.

2. Dane osobowe dzielą się na:

a) dane zwykłe, m.in.:

- imię i nazwisko,
- adres zamieszkania/ do korespondencji,
- nr telefonu,
- adres e-mail,
- nr PESEL,
- nr i seria dokumentu tożsamości,
- adres IP,
- informacje o wykształceniu;

b) dane szczególnych kategorii („dane wrażliwe”);

- dane osobowe ujawniające pochodzenie rasowe lub etniczne,
- dane osobowe ujawniające poglądy polityczne,
- dane osobowe ujawniające przekonania religijne lub światopoglądowe,
- dane osobowe ujawniające przynależność do związków zawodowych,
- dane genetyczne,
- dane biometryczne,
- dane dotyczące zdrowia, seksualności lub orientacji seksualnej.

Badania i prace z wykorzystaniem danych szczególnych kategorii mogą być prowadzone wyłącznie pod warunkiem, że publikowanie wyników tych badań i prac następuje w sposób uniemożliwiający identyfikację osoby fizycznej, której dane dotyczą.

3. Każda osoba przetwarzająca dane osobowe do badań naukowych przed przystąpieniem do przetwarzania danych osobowych musi posiadać stosowne **upoważnienie do przetwarzania danych osobowych** nadane przez Administratora danych (UJD reprezentowany przez Rektora).

Do przetwarzania danych osobowych dopuszcza się tylko osoby, które rzeczywiście prowadzą badania i koniecznie muszą mieć dostęp do przetwarzanych danych. Należy ograniczyć liczbę tych osób do niezbędnego minimum.

Upoważnienia przygotowuje Dział Kadr i Spraw Socjalnych na podstawie wniosku o nadanie upoważnienia stanowiącego:

- załącznik nr 2 do Polityki bezpieczeństwa Uczelni „Wniosek przetwarzanie poza systemami”.

Wnioski składa bezpośredni przełożony osoby upoważnianej/ osoba, która zawarła umowę cywilnoprawną z osobą upoważnianą/ w przypadku studentów/ doktorantów odpowiednio Prorektor ds. studenckich/ Dziekan.

Dane osobowe dotyczące badań naukowych i prac rozwojowych przetwarzane są w **zbiorze XIII. Uczestnicy badań naukowych**. Należy wskazać ten zbiór na wniosku o upoważnienie do przetwarzania poza systemami.

Formularze wniosków są do pobrania na portalu pracowniczym UJD <http://www.info.ujd.edu.pl> w zakładce Druki do pobrania – Inspektor Ochrony Danych.

4. Do przetwarzania danych osobowych do badań naukowych i prac rozwojowych może zostać dopuszczona wyłącznie osoba **przeszkolona z zakresu ochrony danych osobowych**.

Szkolenie należy odbyć na uczelnianej platformie Moodle.

5. Osoba prowadząca badania i prace **wykonuje obowiązek informacyjny** względem osób, których dane są przetwarzane, czyli przekazuje osobom konkretne informacje dotyczące przetwarzania ich danych osobowych, wymagane przepisami prawa, zgodnie ze wzorem stanowiącym załącznik nr 1 do niniejszych *Wskazówek*. Wzór ten należy uzupełnić/ dostosować zgodnie ze stanem faktycznym. Informację tę można zawrzeć np. w treści wniosku o zgodę na udział w badaniach.

6. Osoba prowadząca badania i prace stosuje **odpowiednie zabezpieczenia techniczne i organizacyjne** pozyskanych danych osobowych, w szczególności poprzez:

- **pseudonimizację** danych osobowych - przetworzenie danych osobowych w taki sposób, by nie można ich było przypisać konkretnej osobie, której one dotyczą, bez użycia dodatkowego „klucza”, pod warunkiem że taki klucz jest przechowywany osobno i jest objęty zabezpieczeniami uniemożliwiającymi jego przypisanie osobie fizycznej. Na przykład, jest to użycie liczby zamiast imienia i nazwiska. Dzięki temu nawet jeśli doszłoby do wycieku, osoba

nieupoważniona nie będzie mogła zidentyfikować uczestników badania. Pseudonimizacja jest procesem odwracalnym,

- **szyfrowanie danych,**
- stosowanie **kontroli dostępu do pomieszczeń oraz zabezpieczanie pomieszczeń** (zamki w drzwiach, szafach), w których przechowywane są dokumenty zawierające dane osobowe,
- stosowanie się do **procedury określającej sposób zabezpieczenia danych** (zawartej w *Polityce bezpieczeństwa i Instrukcji zarządzania systemem informatycznym* obowiązujących na Uczelni), w tym zabezpieczanie sprzętu komputerowego hasłem, stosowanie antywirusów i firewallów (*Instrukcja zabezpieczania danych osobowych na komputerach osobistych* do pobrania na portalu pracowniczym UJD <http://www.info.ujd.edu.pl> w zakładce Druki do pobrania – Inspektor Ochrony Danych).

Danych osobowych nie wolno przechowywać na prywatnym, niezabezpieczonym sprzęcie komputerowym.

Stosownym zabezpieczeniem sprzętu elektronicznego zajmują się na wydziałach Wydziałowi Koordynatorzy Systemów Informatycznych (WKS). Osoba prowadząca badania i prace powinna zgłosić się do nich jeszcze przed rozpoczęciem badań z prośbą o zabezpieczenie/ sprawdzenia zabezpieczenia sprzętu;

- stosowanie się do **zasad bezpieczeństwa danych**, przede wszystkim:
 - poufności (do danych osobowych nie ma dostępu osoba nieupoważniona),
 - integralności (dane nie ulegają uszkodzeniu lub zmianie w sposób nieupoważniony),
 - dostępności (dane są dostępne dla osób upoważnionych i podmiotu danych);
- stosowanie zasady **minimalizacji danych osobowych**, czyli zbierania tylko tych danych, które są potrzebne do badań (**zasada im mniej tym lepiej**);
- zastosowanie **anonimizacji danych osobowych niezwłocznie po osiągnięciu celu badań naukowych lub prac rozwojowych**. Do tego czasu dane, które można wykorzystać do identyfikacji danej osoby fizycznej, zapisuje się osobno. Można je łączyć z informacjami szczegółowymi dotyczącymi danej osoby fizycznej wyłącznie, jeżeli wymaga tego cel badań naukowych lub prac rozwojowych.

Anonimizacja ma na celu trwałe usunięcie z nośników papierowych jak i systemów informatycznych wszystkich informacji pozwalających na identyfikację osób, których dane osobowe dotyczą.

Przykładem anonimizacji dokumentu w wersji papierowej jest zwykle zamalowanie danych osobowych np. czarnym, nieprzezroczystym flamastrem lub wykonanie kserokopii z naklejoną kartką zasłaniającą te dane w taki sposób, by kopia już ich nie zawierała.

W przypadku anonimizacji dokumentu w wersji elektronicznej wystarczy stworzyć kopię dokumentu z usuniętymi danymi osobowymi. W przypadku anonimizacji powinno się usunąć wszystkie te informacje, które bezpośrednio (np. numer identyfikacyjny PESEL, dane biometryczne) albo pośrednio (np. numer telefonu, adres zamieszkania) pozwalają na identyfikację konkretnej osoby fizycznej. Można zatem pozostawić jedynie takie informacje, które nie pozwalają, nawet na pośrednie wskazanie osoby fizycznej.

7. Nie wolno przekazywać zebranych w procesie badawczym danych innym odbiorcom bez porozumienia z Administratorem i uzyskania jego zgody.

Jeżeli niezbędne jest przekazanie danych osobowych zebranych w badaniu naukowym innym podmiotom do przetwarzania w imieniu Administratora to przekazanie to następuje na podstawie zawartej **umowy powierzenia przetwarzania danych osobowych**, której stroną jest Administrator.

Wzór umowy dostępny jest na portalu pracowniczym UJD <http://www.info.uid.edu.pl> w zakładce Druki do pobrania – Inspektor Ochrony Danych.

8. Publikowanie wyników badań następuje wyłącznie w sposób uniemożliwiający identyfikację osób fizycznych, których dane w związku z badaniem zostały przetworzone.

9. Dane powinny być przechowywane **przez czas prowadzenia badania**. Jeżeli prowadzący badania przewiduje po upływie tego okresu dalsze przechowywanie danych to powinien to określić i poinformować o tym okresie osoby, których dane dotyczą.

10. Zbieranie danych osobowych powinno być dokonywane dla oznaczonych, zgodnych z prawem celów i niepoddawane dalszemu przetwarzaniu niezgodnemu z tymi celami. Oznacza to, że **jeśli dane osobowe zostały zebrane dla badań naukowych nie mogą być wykorzystywane do innych celów**.

11. Osoby, których dane dotyczą mają **konkretne uprawnienia** w związku z przetwarzaniem ich danych, wymienione w *Informacji dotyczącej przetwarzania danych osobowych* stanowiącej załącznik do niniejszych *Wskazówek*. Do przetwarzania

danych osobowych do celów badań naukowych i prac rozwojowych możliwe jest **wyłączenie** niektórych z tych uprawnień (np. prawa dostępu do danych, prawa do sprostowania danych, prawa do ograniczenia przetwarzania, prawa do sprzeciwu), **jeżeli zachodzi prawdopodobieństwo, że prawa te uniemożliwią lub poważnie utrudnią realizację celów badań naukowych i prac rozwojowych i jeżeli wyłączenia te są konieczne do realizacji tych celów**. Dla oceny, czy spełnienie obowiązku informacyjnego jest konieczne, decydująca powinna być liczba osób, których dane dotyczą, okres przechowywania danych oraz zastosowane zabezpieczenia. Uzasadnienie ewentualnego zastosowania wyłączenia należy do osoby prowadzącej badanie.

12. W przypadku osoby piszącej doktorat z wolnej stopy lub prowadzącej badania samodzielnie administratorem danych jest osoba zbierająca dane. Oznacza to, że **wszystkie obowiązki wynikające z przepisów dotyczących ochrony danych spoczywają wówczas na tej osobie**. Należy przede wszystkim pamiętać o posiadaniu podstawy prawnej przetwarzania danych osobowych (zgodnie z art. 6 ust. 1 i art. 9 ust. 2 RODO), wykonywaniu obowiązku informacyjnego względem osoby, której dane dotyczą oraz odpowiednim zabezpieczeniu zarówno pomieszczenia jak i urządzeń, na których przetwarzane są dane osobowe. Należy pamiętać o zamykaniu drzwi na klucz, wyłączaniu komputera, zabezpieczenia go hasłem, czy też stosowaniu antywirusów i firewallów – wszystko po to, aby przetwarzane dane osobowe były bezpieczne, zaś naukowiec przetwarzający dane osobowe był w stanie udowodnić, że zachował należytą staranność przy ich przetwarzaniu.

13. Praktyczne wskazówki dotyczące przetwarzania danych osobowych w badaniach naukowych, krok po kroku, są dostępne pod linkiem:

http://www.info.ujd.edu.pl/media/domeny/54/static/pub/druki/abi/newsletter_odo_2_2022_6.pdf

1. Informacja dotycząca przetwarzania danych osobowych osób biorących udział w badaniach naukowych i pracach rozwojowych pozyskana od osoby biorącej udział w badaniu

(załącznik nr 4a do Wniosku o wyrażenie opinii o projekcie badań naukowych)

(Informację tę podaje się osobie podczas pozyskiwania od niej danych osobowych, np. może ona stanowić część wniosku o zgodę na udział w badaniu naukowym.)

Zgodnie z art. 13 ust. 1 i ust. 2 ogólnego rozporządzenia o ochronie danych osobowych z dnia 27 kwietnia 2016 r. Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie informuje, że:

- 1) administratorem Pani/Pana danych osobowych jest Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie, Waszyngtona 4/8, 42-200 Częstochowa;
- 2) dane kontaktowe inspektora ochrony danych w Uniwersytecie Humanistyczno - Przyrodniczym im. Jana Długosza w Częstochowie: e-mail: iod@ujd.edu.pl, tel. 34 37-84-133;
- 3) Pani/Pana dane osobowe przetwarzane będą do celów badań naukowych i prac rozwojowych (zgodnie z art. 6 ust. 1 lit. e ogólnego rozporządzenia, tj. do wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym oraz art. 9 ust. 2 lit. j w przypadku danych szczególnych kategorii) w zakresie niezbędnym dla prowadzenia badań naukowych i prac rozwojowych, jednakże z zastrzeżeniem poufności, w tym w ramach publikowania wyników badań, uniemożliwiającej identyfikację Pani/Pana osoby przez inne osoby prawne i fizyczne niż wymienione w protokole jako prowadzące badanie; przy przetwarzaniu Pani/Pana danych osobowych wdrożone zostaną odpowiednie zabezpieczenia techniczne i organizacyjne, zgodnie z ogólnym rozporządzeniem, w szczególności przez pseudonimizację albo szyfrowanie danych, nadawanie uprawnień do ich przetwarzania minimalnej liczbie osób niezbędnych do prowadzenia badań naukowych, kontrolę dostępu do pomieszczeń, w których przechowywane są dokumenty zawierające dane osobowe, zgodnie z procedurą określającą sposób zabezpieczenia danych. Pani/ Pana dane osobowe zostaną poddane anonimizacji niezwłocznie po osiągnięciu celu badań naukowych. Do tego czasu dane, które można wykorzystać do Pani/Pana identyfikacji zapisywane będą osobno. Łączenie ich z informacjami szczegółowymi dotyczącymi Pani/ Pana osoby nastąpi wyłącznie, jeżeli wymaga tego cel badań naukowych;

- 4) Pani/Pana dane osobowe zwykłe nie będą przekazywane innym odbiorcom *(w przypadku jeśli będą przekazywane wpisać: „Pani/Pana dane osobowe zwykłe będą przekazywane następującym odbiorcom: (wskazać odbiorców);*
Dane szczególnych kategorii mogą być udostępniane w sposób zanonimizowany do celów naukowych, historycznych lub statystycznych innym podmiotom naukowym. *(zostawić jeśli dotyczy);*
- 5) Pani/Pana dane osobowe nie będą przekazywane do państwa trzeciego/organizacji międzynarodowej;
- 6) Pani/Pana dane osobowe będą przechowywane przez okres *(wpisać przez jaki okres);*
- 7) Posiada Pani/Pan prawo dostępu do treści swoich danych, prawo do ich sprostowania, prawo do ograniczenia przetwarzania, prawo do wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzanych danych;
- 8) ma Pani/Pan prawo wniesienia skargi do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych, gdy uzna Pani/Pan, iż przetwarzanie danych osobowych Pani/Pana dotyczących narusza przepisy ogólnego rozporządzenia o ochronie danych osobowych z dnia 27 kwietnia 2016 r.;
- 9) podanie przez Panią/Pana danych osobowych jest dobrowolne i jest warunkiem wzięcia udziału w badaniach naukowych/ pracach rozwojowych. Jest Pani/Pan zobowiązana do ich podania w zakresie wymaganym przez Administratora, a konsekwencją niepodania danych osobowych będzie brak możliwości wzięcia udziału w badaniach naukowych/ pracach rozwojowych;
- 10) Pani/Pana dane nie będą przetwarzane w sposób zautomatyzowany w tym w formie profilowania.

Przyjmuję do wiadomości

Data.....

Podpis

2. Informacja dotycząca przetwarzania danych osobowych osób biorących udział w badaniach naukowych i pracach rozwojowych, które nie zostały pozyskane od osoby biorącej udział w badaniu (np. od pracodawcy, ze źródeł publicznie dostępnych)

(załącznik nr 4b do *Wniosku o wyrażenie opinii o projekcie badań naukowych*)

Informację tę należy podać:

- a) najpóźniej w ciągu miesiąca – mając na uwadze konkretne okoliczności przetwarzania danych osobowych;*
- b) jeżeli dane osobowe mają być stosowane do komunikacji z osobą, której dane dotyczą – najpóźniej przy pierwszej takiej komunikacji z osobą, której dane dotyczą; lub*
- c) jeżeli planuje się ujawnić dane osobowe innemu odbiorcy – najpóźniej przy ich pierwszym ujawnieniu.*

Zgodnie z art. 14 ust. 1 i ust. 2 ogólnego rozporządzenia o ochronie danych osobowych z dnia 27 kwietnia 2016 r. Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie informuje, że:

- 1) administratorem Pani/Pana danych osobowych jest Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie, Waszyngtona 4/8, 42-200 Częstochowa;
- 2) dane kontaktowe inspektora ochrony danych w Uniwersytecie Humanistyczno - Przyrodniczym im. Jana Długosza w Częstochowie: e-mail: iod@ujd.edu.pl, tel. 34 37-84-133;
- 3) Pani/Pana dane osobowe przetwarzane będą do celów badań naukowych i prac rozwojowych (zgodnie z art. 6 ust. 1 lit. e ogólnego rozporządzenia, tj. do wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym oraz art. 9 ust. 2 lit. j w przypadku danych szczególnych kategorii) w zakresie niezbędnym dla prowadzenia badań naukowych i prac rozwojowych, jednakże z zastrzeżeniem poufności, w tym w ramach publikowania wyników badań, uniemożliwiającej identyfikację Pani/Pana osoby przez inne osoby prawne i fizyczne niż wymienione w protokole jako prowadzące badanie; przy przetwarzaniu Pani/Pana danych osobowych wdrożone zostaną odpowiednie zabezpieczenia techniczne i organizacyjne, zgodnie z ogólnym rozporządzeniem, w szczególności przez pseudonimizację albo szyfrowanie danych, nadawanie uprawnień do ich przetwarzania minimalnej liczbie osób niezbędnych do prowadzenia badań naukowych, kontrolę dostępu do pomieszczeń, w których przechowywane są dokumenty zawierające dane osobowe, zgodnie z procedurą określającą sposób zabezpieczenia danych. Pani/ Pana dane osobowe zostaną poddane anonimizacji niezwłocznie po osiągnięciu celu badań naukowych. Do tego czasu dane, które można wykorzystać do Pani/Pana identyfikacji zapisywane będą osobno. Łączenie ich

z informacjami szczegółowymi dotyczącymi Pani/ Pana osoby nastąpi wyłącznie, jeżeli wymaga tego cel badań naukowych;

- 4) Pani/Pana dane osobowe (wyszczególnić jakie kategorie danych, np. imię, nazwisko, email) zostały pozyskane od (wpisać od kogo);
- 5) Pani/Pana dane osobowe zwykle nie będą przekazywane innym odbiorcom (w przypadku jeśli będą przekazywane wpisać: „Pani/Pana dane osobowe zwykle będą przekazywane następującym odbiorcom: (wskazać odbiorców);
Dane szczególnych kategorii mogą być udostępniane w sposób zanonimizowany do celów naukowych, historycznych lub statystycznych innym podmiotom naukowym; (zostawić jeśli dotyczy)
- 6) Pani/Pana dane osobowe nie będą przekazywane do państwa trzeciego/organizacji międzynarodowej;
- 7) Pani/Pana dane osobowe będą przechowywane przez okres (wpisać przez jaki okres);
- 8) Posiada Pani/Pan prawo dostępu do treści swoich danych, prawo do ich sprostowania, prawo do ograniczenia przetwarzania, prawo do wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzanych danych;
- 9) ma Pani/Pan prawo wniesienia skargi do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych, gdy uzna Pani/Pan, iż przetwarzanie danych osobowych Pani/Pana dotyczących narusza przepisy ogólnego rozporządzenia o ochronie danych osobowych z dnia 27 kwietnia 2016 r.;
- 10) Pani/Pana dane nie będą przetwarzane w sposób zautomatyzowany w tym w formie profilowania.

Przyjmuję do wiadomości

Data.....

Podpis